

## **1.2 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko 1.1. – 31.12.2024**

### **1.2.1 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen**

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan politiikka vahvistettiin kunnanvaltuustossa 3.2.2014 § 3.

Siilinjärven kunnan hallintosäännön 78 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa riskienhallinnan toteuttamisesta ja yhteensovittamisesta sekä päättää kunnan omaisuuden ja vastuiden vakuuttamisesta. Kunnanhallitus on vahvistanut Siilinjärven kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeen kokouksessaan 9.6.2014 § 133.

Siilinjärven kuntakonserniohje on vahvistettu KV 27.5.2019 § 18. Konserniyhtiöt ovat järjestäneet sisäisen tarkastuksensa ja riskienhallintansa Siilinjärven kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeen sekä konserniohjeen mukaisesti.

Kunnanjohtaja huolehtii kuntakonsernin tasolla riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Kunnan johtoryhmä ja sisäinen tarkastus avustavat kuntakonsernin johtoa kokoamalla ja arvioimalla kuntakonsernin merkittäviä riskejä yhdessä palvelualueiden ja tytäryhteisöjen kanssa. Sisäinen tarkastus avustaa kunnanhallitusta ja kunnanjohtajaa heidän valvontavelvollisuuksiensa täyttämässä tarkastamalla ja arvioimalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta.

### **1.2.2 Kunnanhallituksen arvio konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta**

Siilinjärven kunnanhallituksen selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vuodelta 2024 perustuu palvelualueiden ja konserniyhtiöiden antamiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selontekoihin.

#### **Kuntakonsernin tavoitteiden toteutuminen**

Asiaa on yksityiskohtaisemmin käsitelty tilinpäätöksen toimintakertomuksen palvelualueita koskevassa osiossa ja talousarvion toteutumisvertailuissa.

Taloussuunnitelmassa tavoitteet oli eritelty valtuusto- ja lautakuntatasoisiksi, joista jälkimmäiset olivat valtuustoon nähden vain informatiivisia. Tämä on selkeyttänyt tavoiteasetantaa ja tavoitteiden seurantaa.

#### **Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen**

Palvelualueiden sisäisen valvonnan vuosiraportteihin perustuen toimintaa on toteutettu ohjaavien säädösten ja määräysten mukaisesti. Kuntaan ei ole kohdistunut tai kohdistumassa vaateita, jotka johtuisivat esimerkiksi lakisääteisten tehtävien laiminlyönnistä.

Yksittäisistä viranhaltijapäätöksistä tehty oikaisuvaatimukset ja valitukset ovat olleet vähäisiä suhteessa päätösten kokonaismäärään. Näihin ei kohdistu taloudellisia korvausvaatimuksia.

#### **Tuloksellisuuden arviointi**

Tuloksellisuutta on arvioitu vuoden 2024 aikana eritasoisilla strategisilla mittareilla peilaten strategiaan tavoitteisiin: ketterä kehittäjä, hyvinvoiva arki ja elinvoimainen ympäristö. Vuonna 2024 toteutettiin asiakkaiden tyytyväisyyskyselyitä joukkoliikenteestä sekä varhaiskasvatus- ja kansalaisopiston palveluista suunnitelman mukaisesti. Lisäksi kyselyitä järjestettiin muun muassa henkilöstöpalveluissa ja liikuntapalveluissa. Opetuspalveluissa kysely toteutetaan joka toinen vuosi, jolloin seuraava palveluiden tyytyväisyyskysely tulee toteutettavaksi vuonna 2025.

Tuloksellisuuden arviointi perustuu taloussuunnitelmaan kirjattujen taloudellisille ja toiminnallisille tavoitteille asetettujen mittareiden seurantaan ja arviointiin. Lisäksi kuukausittain laaditaan talouden estimaatti ja palvelualueet seuraavat talouden toteutumista systemaattisesti.

### **Omaisuuksien ja palveluiden hankinnan, luovutuksen sekä hoidon valvonta**

Hankintavaltuudet on määritelty hallintosäännössä ja hankintaohjeessa sekä lautakunta- ja viranhaltijatasoisin delegointipäätöksin. Kunnan hankintaohjeistus on päivitetty vuoden 2023 alussa.

Hankintatoimi on järjestetty laajana maakunnallisena kokonaisuutena Sansia Oy:n kautta.

Kunnan omat hankinnat on hoidettu hankintoja koskevien säädösten mukaisesti, eivätkä kunnan hankintapäätökset ole olleet markkinaoikeuden käsiteltävänä. Yhteishankinnassa kilpailutettujen tuotteiden ostotoiminnan ja sähköisen hankintamenettelyn käytännöt ovat vakiintuneet. Käytössä on hankintojen tilaajaportaali. Kiertonet-huutokauppaportaalia ja huutokauppatilaisuuksia käytetään käytöstä poistetun tavaran luovutukseen. Tietojärjestelmä- ja mobiililaitteiden hankinta ja elinkaaren hallinta tapahtuu leasing-sopimukseen sisältyvänä.

Kunnan hankinnoissa on noudatettu EU-pakotelainsäädäntöä. Ohjeita noudatetaan ja käyttöomaisuusluettelot ovat ajan tasalla 3StepIt-laiterekisterissä.

Sopimukset on pääsääntöisesti viety Dynasty-asianhallintajärjestelmään, mutta käytössä on vielä muitakin järjestelmiä ja vaihtelevia toimintatapoja. Sopimushallinnan käytännöissä on huomattu kehittämistarpeita. Valmistelussa on sopimushallinnan ohje.

### **Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet**

Ulkoisen toimintaympäristön vaikutuksia koko kunnan tasolla, toimialoilla ja eri toiminnoissa arvioidaan strategia- ja talousarvioprosesseissa, talouden osavuosi- ja tilinpäätösraportoinneissa sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Strategisten ja sitovuustason tavoitteiden toteutumista uhkaavia merkittävimpiä riskejä ja tavoitteisiin liittyviä uusia mahdollisuuksia tunnistetaan ja arvioidaan talousarvion tavoitteiden suunnittelu- ja seurantaprosesseissa. Tavoitteiden toteutumiseen liittyvien riskien tunnistamis- ja arviointiprosessi on ollut käytössä.

Toimielinpäätöksenteon yhteydessä suoritetaan pääsääntöisesti päätösten vaikutusten ennakoarviointia suhteessa kuntastrategiaan. Vaikutusten ennakoarviointia on tehty toimielimissä vuodesta 2020 lähtien ja helmikuussa 2023 ohjeistusta päivitettiin velvoittamaan ennakoarviointi jokaiseen päätökseen. Ennakoarviointia on toteutettu vuoden 2024 aikana hyvällä tasolla. Toteutumista seurataan ja kehitetään edelleen.

Vuoden 2024 aikana kunta on raportoinut Valtionkonttoriin raportointijärjestelmän vaatimusten mukaisesti.

### **Kuvaus kehittämistoimenpiteistä**

Sisäisen valvonnan vuosisuunnitelma on laadittu ja vahvistettu kunnanhallituksessa. Riskienarviointin pohjalta on saatu luotua prosessi, jolla tarkastustoimintaa on kehitetty

ajantasaiseksi, sisäistä valvontaa palvelevaksi toiminnaksi. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on toiminut hyvin, koska merkittävä osa valtuuston asettamista niin taloudellisista kuin toiminnallisistakin tavoitteista on saavutettu tilikaudella talousarvioon tarkasteltuna. Tiedyt tavoitteista jäämiset eivät ole johtuneet sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan laiminlyömisestä vaan muista ulkoisista syistä.

Kuntaan laadittiin kyberriskianalyysi vuoden 2024 aikana, jossa kartoitettiin laajasti erilaisia riskityyppejä ja niiden hallintakeinoja toimintaympäristössämme. Kyberriskianalyysi on jatkossa kiinteä osa kunnan vuosittaista riskienarviointiprosessia. Myös muita kyberturvallisuuden parannuksia edistettiin vuoden 2024 aikana kuten teknisen kyberturvallisuuden parannuksia Microsoft-ympäristössämme, palomuurin vaihto Tieran palvelumalliseen palomuuripalveluun ja ICT-palveluiden jatkuvuussuunnitelman päivittäminen.

### 1.2.3 Konsernin merkittävimpien riskien hallinta

Kunnan talouteen tulevina vuosina kohdistuvaa alijäämän riskiä pyritään hillitsemään talouden tasapainottamisohjelmalla tulevien taloussuunnitelmavuosien aikana (kunnanvaltuusto 11.12.2023 § 56).

Sivistyspalveluiden päätetyt investoinnit ja tulevat hankesuunnitelmat merkitsevät taloudellista riskiä tulevina vuosina.

#### **Kuvaus merkittävimpien riskien arviointimenettelystä**

Merkittävimmät riskit arvioidaan taloussuunnitelman laadinnan yhteydessä ja niiden toteutumista arvioidaan talousarvion valtuustoseurannan sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Menettelyistä on ohjeistettu Siilinjärven kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeessa.

Kunnan kannalta merkittävässä toiminnoissa riskeihin ja häiriötilanteisiin on varauduttu etukäteen laadituilla suunnitelmilla. Varautumissuunnitelmia päivitetään ja seurataan systemaattisesti. Vuonna 2024 on jatkettu kunnan varautumisen kokonaisvaltaista kehittämistä.

Henkilöriskit liittyvät ammattihenkilöstön saatavuuteen ja korvattavuuteen työpaikan vaihdosten ja sairauspoissaolojen aikana. Korvaavia henkilöitä ei aina löydy nopeasti. Sivistyspalveluissa, yhteisissä palveluissa ja teknisissä palveluissa riskit ovat jo toteutuneet kelpoisten hakijoiden puutteen vuoksi. Vuonna 2024 sijaisten ja määräaikaisten työntekijöiden rekrytointi on ollut haastavaa, eikä kaikkia tehtäviä ole saatu täytettyä.

Siilinjärven kunnan sairauspoissaolot ovat kääntyneet laskuun koronavuosien jälkeen. Vuoden 2024 sairauspoissaolo oli 11,4 kalenteripäivää per työntekijä (kaikki työntekijät vakituiset ja määräaikaiset). Sairauspoissaolot laskivat 1,7 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Työterveyshuollon palveluihin on lisätty psykiatrisen sairaanhoitaja sekä työpsykologin palveluita. Mielen hyvinvointiin ja työssäjaksamisen tukemiseen liittyvää koulutusta on järjestetty niin esihenkilöille kuin työntekijöillekin.

Vuonna 2024 työtapaturmien aiheuttamien poissaolojen määrä laski edelleen huomattavasti edellisistä vuodesta. Vuonna 2024 Poissaoloon johtaneita työtapaturmia oli yhteensä 214 poissaolopäivää. Vakavia, yli 30 päivän poissaoloon johtaneita tapaturmia, sattui 1 kpl. Työtapaturmista johtuvien poissaolojen osalta tavoitteena oli alle 250 kalenteripäivää. Tavoite saavutettiin monen vuoden jälkeen. Työtapaturmien ennaltaehkäisyssä yksi tärkeä keino on työyksikön haittojen ja vaarojen arviointi osana jokapäiväistä työtä. Läheltä piti -tilanteet ja tapaturmat käydään läpi esihenkilöinfoissa ja työyksikössä. Työtapaturmat, läheltä piti -tilanteet ja havaitut turvallisuuspuutteet raportoidaan sähköiseen järjestelmään. Johtoryhmä käsittelee

kuukausittain työtapaturmien aiheuttamat poissaolopäivät ja lisäksi johtoryhmälle sekä palvelualueille kootaan neljännesvuosittain tapaturmien tarkemmat kuvaukset.

Omaisuusriskit ja toiminnan vastuuriskit ovat hallinnassa. Vakuutukset ovat ajantasaiset sekä kattavat ja omavastuiden tasot on määritetty. Vakuutukset on kilpailutettu ja tarvittavat tarkistukset ja täsmennykset tehdään kunnan ja vakuutusyhtiön/vakuutusmeklarin yhteisessä vuosittaisessa vakuutuspalaverissa. Käytössä on ollut vakuutusmeklaripalvelu.

Kunta on palvelutoiminnassa tapahtuneista vahingoista suorittanut joitakin korvauksia. Palvelutoiminnan laajuus huomioon ottaen vahinkojen määrä on ollut erittäin vähäinen. Kunnan vahinkorahastosta ei maksettu korvauksia vuonna 2024. Toiminnallisesti tai talouden näkökulmasta tarkasteltuna merkitykseltään vakavia riskejä ei ole realisoitunut.

Vahinkokorvausoikeudellisia prosesseja ei ole ollut eikä kunta ole joutunut väärinkäytöksistä oikeudellisiin tai taloudellisiin korvausvastuisiin.

## 1.2.4 Konserniyhtiöt

Merkittävimpien riskien hallitsemiseksi myös konserniyhtiöissä seurataan säännöllisesti sovittuja mittareita, tavoitteiden toteutumista ja niihin liittyviä riskejä. Tytäryhteisöjen hallitukset vastaavat tytäryhteisöjen riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä riskien raportoinnista kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Toimitusjohtajat vastaavat riskienhallinnan järjestämisestä sekä tuloksellisuudesta. Taloudellisista riskeistä merkittävimpiä ovat peruskorjauksen tarpeessa oleva rakennuskanta, toimitilojen kysyntä hybridityöajassa sekä hyvinvointialueen vuokraamien tilojen jatkovuokraus.

Kunnanjohtaja ja sisäinen tarkastus suorittavat konsernivalvontaa säännöllisesti toimintavuoden aikana, minkä lisäksi he käyvät yhdestä kahteen kertaa vuodessa konsernivalvontakeskustelut tytäryhteisöjen hallitusten puheenjohtajien ja toimitusjohtajien kanssa. Kaikkien tytäryhteisöjen ja konsernijohtoon yhteinen valvontatapaaminen on pidetty kerran vuodessa.

Kunnanvaltuuston hyväksymä konserniohje (27.5.2019 § 18) määrittelee tarkemmin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut ja tehtävät.

## 1.2.5 Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Palvelualueiden johtajat ovat tehneet sisäistä valvontaa omilla palvelualueillaan ja raportoineet siitä sisäiselle tarkastukselle kunnassa käytössä olevaan sisäisen tarkastuksen muistilistan mukaisesti. Raporttien pohjalta on kukin palvelualue tehnyt arvion omista valvontakäytännöistään.

Sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelma laaditaan vuosittain ja vahvistetaan hallintosääntöön perustuen kunnanhallituksessa. Riskienarviointin pohjalta on saatu luotua prosessi, jolla tarkastustoimintaa on kehitetty ajantasaiseksi, sisäistä valvontaa palvelevaksi toiminnaksi. Sisäinen valvonta (johtoon tarkkailu- ja varsinainen tarkastustoiminta) ja riskienhallinta on toiminut hyvin, koska merkittävä osa valtuuston asettamista niin taloudellisista kuin toiminnallisistakin tavoitteista on saavutettu tilikaudella, väärinkäytöksiä ei ole ilmennyt eikä kunta ole joutunut oikeudellisiin tai taloudellisiin korvausvastuisiin. Sisäisen valvonnan prosesseja on tarkasteltu vuoden 2024 loppupuolella, koska kuntaorganisaatiossa on tapahtunut henkilövaihdoksia.